

Prohlášené kulturní památky

V Pardubickém kraji nebyly roku 2021 prohlášeny žádné kulturní památky.

Nemovitě kulturní památky prohlášené v Královéhradeckém kraji v roce 2021

Dvůr Králové nad Labem, vila čp. 1139, rejstř. č. ÚSKP 106652

Stavba z roku 1911, vystavěná ve stylu secese, je umístěna hluboko v zahradě s okrasnými keři a ovocnými stromy ve vilové čtvrti severně od centra města. Dvoupodlažní, z převážné části podsklepená zděná vila posazená na soklu z opracovaných pískovcových bloků je ozvláštněna excentricky umístěnou věžičkou s vysokou mansardovou stříškou a v jihozápadní části doplněna o krytou dřevěnou verandu.

Objekt se dodnes dochoval ve zcela autentické podobě, plášť ani interiéry nebyly za celou dobu stavebně upraveny. Dochovány jsou kamenické, klempířské, truhlářské a sklenářské prvky (vitráže), původní povrchové úpravy omítek a dlažby (teraco s barevnými ornamenty a slinutá sypaná dlažba). Unikátní je intaktní zachování veškerých uměleckořemeslných prvků a původních zařizovacích předmětů (vana, nádržky na vodu, toaleta), dále drobných užitkových prvků (garnýže a držáky s konzolami atd.), a dokonce původního mahagonového nábytku s perleťovou intarzií.

Rychnov nad Kněžnou, pilíř se sochou sv. Jana Nepomuckého, rejstř. č. ÚSKP 106676

Pilíř se sochou sv. Jana Nepomuckého se nachází v Javornické ulici, na travnatém pozemku před domem čp. 1652. Socha je vytvořena z pískovce, postava světce ztvárněna

↑ Obr. 1. Dvůr Králové nad Labem, vila čp. 1139, foto: Viktor Blažek, 2021

→ Obr. 2. Dvůr Králové nad Labem, vila čp. 1139, věžička a veranda, foto: Viktor Blažek, 2020

Obr. 3. Rychnov nad Kněžnou, pilíř se sochou sv. Jana Nepomuckého, foto: Petr Arijčuk, 2020

Obr. 4. Rychnov nad Kněžnou, pilíř se sochou Panny Marie Immaculaty, foto: Petr Arijčuk, 2020

v běžném ikonografickém pojetí. Dle chronogramu vyrytého ve spodní části pilíře vznikla v roce 1718, tedy ještě před svatořečením vyšehradského kanovníka Jana z Pomuku (r. 1729). Památka není signována, ovšem dle data vzniku i způsobu provedení je pravděpodobným autorem Jan Václav Haysler († 1740), který byl zakladatelem kamenicko-sochařské dílny v Žamberku. Zpodobnění postavy světce je detailně propracované, včetně obličejové části a draperie. Hodnotným dokladem dobového jazykového projevu, náboženského citění i uměleckořemeslného zpracování je text vytesaný na pilíři.

Rychnov nad Kněžnou, pilíř se sochou Panny Marie Immaculaty, rejstř. č. ÚSKP 106677

Pískovcová socha Panny Marie Immaculaty stojí pod vzrostlými stromy v polích na kraji města. Jedná se o anonymní sochařské dílo z roku 1719, jehož autorství je na základě zřejmé podobnosti ztvárnění postav u jiných objektů v okolí přisuzováno Janu Václavu Hayslerovi († 1740), zakladateli sochařsko-kamenické dílny v nedalekém Žamberku. Památka představuje cenný doklad projevu nastupujícího barokního sochařství na Rychnovsku a svým umístěním působivě dotváří okolní krajinu se vzrostlými stromy. Bližší lokální označení Panny Marie „se šlicem“ odkazuje k defektu materiálu v obličejové části sochy.

Rychnov nad Kněžnou, sousoší Panny Marie Cellenské se sv. Annou a Jáchymem, rejstř. č. ÚSKP 106696

Vrcholně barokní pískovcové sousoší tvořené třemi sochami na samostatných pilířích se nachází ve svahu pod městským hřbitovem, kam bylo po roce 2000 přesunuto z původního osazení v místní části Budín. Socha Panny Marie Cellenské byla dosud nezjištěným sochařem zhotovena podle vzoru sošky Panny Marie s Jezulátkem z rakouského poutního místa Mariazell, jedné z nejvýznamnějších středoevropských mariánských svatyní. Vznik

Obr. 5. Rychnov nad Kněžnou, sousoší Panny Marie Cellenské se sv. Annou a Jáchymem, foto: Petr Arijčuk, 2019

sousoší lze přesně datovat, a to rokem 1735. Z iniciál G a C vyrytých na zadní straně středového pilíře lze odvodit také jméno donátora, rychnovského měšťana a soukeníka Jana Černikovského. Památka patří mezi hodnotné barokní sochařské práce a dokládá umělecké ztvárnění sochařských děl s náboženskou tematikou z 1. poloviny 18. století na Rychnovsku.

Rychnov nad Kněžnou, sousoší sv. Anny s Pannou Marií, rejstř. č. ÚSKP 106697

Pískovcové sousoší sv. Anny s Pannou Marií nacházející se na travnatém pozemku před domem čp. 796 v Trčkově ulici v místní části Městská Habrová pochází dle data vyrytého na zadní stěně podstavce z roku 1801. Sousoší bylo vytvořeno anonymním kameníkem, umístění je původní, z doby vzniku. Památka je cenným příkladem pozdně barokní sochařské práce – provedení figur a draperií je detailně propracované včetně obličejových částí a mimiky, výrazný vliv nastupujícího klasicismu se projevuje především ve výtvarném zpracování podstavce, kde jsou uplatněny motivy převzaté z tzv. klasického umění.

Rychnov nad Kněžnou, sousoší ukřižovaného Krista se sv. Janem Nepomuckým a sv. Václavem, rejstř. č. ÚSKP 106698

Pískovcové sousoší ukřižovaného Krista se sv. Janem Nepomuckým a sv. Václavem se nachází u průjezdní komunikace před čp. 33, v místní části Městská Habrová. Na třech různě vysokých, ale podobně členěných pilířích, posazených na společné základové desce, jsou umístěny sochy Ukřižovaného (uprostřed), sv. Jana Nepomuckého (vlevo) a sv. Václava (vpravo). Vznik sousoší lze přesně datovat, a to rokem 1797, autorství však nebylo dosud zjištěno. Jedná se o kvalitní, detailně provedenou sochařskou práci pozdního baroka s výraznými rokokovými prvky, jež je dokladem uměleckého ztvárnění díla s náboženskou tematikou z konce 18. století na Rychnovsku – a taktéž připomínkou religiozity tehdejších obyvatel obce.

Obr. 6. Rychnov nad Kněžnou, sousoší sv. Anny s Pannou Marií, zdroj: archiv NPÚ, ÚOP v Josefově, 2010

Obr. 7. Rychnov nad Kněžnou, sousoší ukřižovaného Krista se sv. Janem Nepomuckým a sv. Václavem, foto: Petr Arijčuk, 2020

Rychnov nad Kněžnou, kamenný podstavec s litinovým křížem, rejstř. č. ÚSKP 106699

Litinový krucifix na kamenném hranolovém podstavci se nachází v lokalitě Na Skalách (Na Skalkách) nad Pelclovým nábrežím, v ohybu nad železniční tratí. Jeho vznik je podle vyrytého chronogramu na zadní straně podstavce datován rokem 1831. V případě podstavce jde o anonymní sochařsko-kamenickou práci, z hlediska památkové péče je však cenný zejména litinový krucifix, který od doby svého vzniku nebyl nijak opravován. Památka je ukázkou zdařilého kovoliteckého díla a příkladem dnes již méně četného typu sakrálního objektu 1. poloviny 19. století.

Třebihošť, kaple Nanebevzetí Panny Marie, rejstř. č. ÚSKP 106710

Zděná kaple Nanebevzetí Panny Marie v Třebihošti byla vystavěna v roce 1822 na místě starší dřevěné kaple z roku 1754. Její dnešní podoba však pochází z let 1900–1901, kdy byla kaple rozšířena o celou loď a předsíňku. Stavbu projektoval architekt Antonín Cechner (1857–1942). Kaple Nanebevzetí Panny Marie v Třebihošti reprezentuje drobnou historizující stavbu z počátku 20. století, na které lze doložit postupný stavební vývoj tohoto druhu sakrálních staveb v menší obci severovýchodních Čech.

Dvůr Králové nad Labem, k. ú. Sylvárov, tři pomníky obětem prusko-rakouské války, rejstř. č. ÚSKP 106731

Soubor tří pomníků vojákům padlým v prusko-rakouské válce roku 1866, ohraničený ozdobným kovovým oplocením uchyceným na nízké kamenné podezdívce, se nachází na svažitém travnatém pozemku pod budovou nádraží ČD, na místě původního, mnohem

↑ Obr. 9. Třebihošť, kaple Nanebevzetí Panny Marie, foto: Petr Arijčuk, 2020

← Obr. 8. Rychnov nad Kněžnou, kamenný podstavec s litinovým křížem, foto: Petr Arijčuk, 2020

Obr. 10. Dvůr Králové nad Labem, k. ú. Sylvárov, tři pomníky obětem prusko-rakouské války, foto: Viktor Blažek, 2019

Obr. 11. Malá Úpa – Horní Malá Úpa, horský dům čp. 96, foto: Jan Tluchoň, 2018

rozsáhlejšího hromadného hrobu z roku 1866, označeného vysokým dřevěným křížem. Daná lokalita se přímo vztahuje k bitvě u Hradce Králové, která proběhla 3. července 1866. Památka se skládá z pomníku s běžnou pískovcovou stélou s vytesaným reliéfním křížem a nápisem v českém a německém jazyce, z pomníku s litinovým křížem a nápisem taktéž dvoujazyčným a židovské stély s Davidovou hvězdou s hebrejským nápisem uvnitř a ještě dalším, opět česko-německým textem. Hroby jsou evidovány v portálu Centrální evidence válečných hrobů pod ev. č. CZE 5203-20759, CZE 5203-20758, CZE 5203-3493.

↑ Obr. 12. Božanov, venkovský dům čp. 146, foto: Jan Tlučhoř, 2021

← Obr. 13. Božanov, venkovský dům čp. 146, detail psiho domku, foto: Jan Tlučhoř, 2021

Malá Úpa – Horní Malá Úpa, horský dům čp. 96, rejstř. č. ÚSKP 106739

Přízemní, z části roubený horský dům situovaný v luční enklávě Niklův vrch byl dle vrocení na nápisovém prkně vystavěn v roce 1781. Dům má z větší části zachovanou původní komoro-chlévní dispozici s mléčným sklepem, velkým seníkovým vikýřem a bedněným dřevníkem. V autentické a kompletní podobě se také dochovalo otopné zařízení s černou klenutou kuchyní v síni a chlebovou pecí s kachlovým sporákem ve světnici. Hodnotná je původní konstrukce hambalkového krovu se středovou stolicí z doby výstavby domu. Objekt představuje velmi cenný doklad způsobu života a budního hospodaření ve vyšších partiích východních Krkonoš.

Božanov, venkovský dům čp. 146, rejstř. č. ÚSKP 106759

Přízemní zděná stavba se sedlovou střechou z roku 1848 se nachází na horním konci obce poblíž úpatí Broumovských stěn. Jedná se o jedinou dochovanou část původně čtyřstranného hospodářského dvora z poloviny 19. století, který vznikl přestavbou staršího, stejně uspořádaného dřevěného stavení. Objekt, který sloužil jako hlavní obytná

Obr. 14. Hronov – Malá Čermná, pilíř se sousoším Ukřižovaného, foto: Viktor Blažek, 2021

budova hospodáře, je dodnes dochován v autentické, až na výjimky nezměněné podobě, s mnoha architektonickými prvky charakteristickými pro stavení tzv. broumovského typu. Objekt podsklepený kamenným klenutým sklepem si doposud uchoval tradiční komoro-chlévní prostorovou dispozici s náročně provedenými interiéry, včetně rozlehlých klenutých chlévů a především reprezentativní vstupní síní, zaklenutou soustavou plackových kleneb s kamennými toskánskými sloupy. Památkově hodnotná je také bohatá štuková výzdoba fasády s četnými plastickými a kamenickými prvky. V původní podobě se z velké části dochovala dvojité dřevěná okna z tabulek a vstupní kazetové dveře zasazené do profilovaného pískovcového portálu s klenákem s ozdobně vyvedenými iniciálami C a A a vročením 1848. Zajímavý, raritní doplněk představuje psí obydlí zapuštěné do soklu domu a opatřené kamennou reliéfní deskou, jež je ztvárněna jako průčelí skutečného psiho domečku.

Hronov – Malá Čermná, pilíř se sousoším Ukřižovaného, rejstř. č. ÚSKP 106762

Památku se nachází na návsi před domem čp. 14. Její vznik dokládá účet na 1 300 zlatých vystavený roku 1887 místním truhlářem Josefem Bitnarem. Sousoší ze světlého pískovce, s ukřižovaným Kristem a postavami šesti dalších světců provedených z litiny, představuje kvalitní dílo dosud neurčeného regionálního umělce. Anatomická kresba postav, včetně obličejové mimiky a ztvárnění bohatých draperií, je však v současné době setřena ne příliš citlivým restaurátorským zásahem – celoplošným povrchovým zlacením, které bylo provedeno při poslední obnově památky v roce 2018. Objekt je dominantou centra obce a svou kompozicí připomínající oltář do určité míry nahrazuje chybějící svatostánek. Sousoší ovšem bylo v minulosti, kdy se v padesátých letech 20. století uvažovalo o připojení příhraniční České Čermné k Polsku, pro obyvatele obce také symbolem sounáležitosti s českým územím.

Obr. 15. Újezd pod Troskami, kostel sv. Jana Křtitele, foto: Viktor Blažek, 2021

Újezd pod Troskami, kostel sv. Jana Křtitele, rejstř. č. ÚSKP 106769

Kostel sv. Jana Křtitele v Újezdě pod Troskami byl vystavěn v roce 1871 na místě původního vyhořelého kostela podle plánů hraběcího stavebního ředitele Josefa Pruvota. Stavba v novorománském slohu, jež je významnou architektonickou dominantou Jičín-ska, je hodnotná svým stavebním provedením i použitím místního stavebního materiálu z okolí (zvláště opracovaných pískovcových kvádrů sesazených na sraz bez venkovní fasády). Celková dispozice stavby a její interiérové celoplošné výmalby jsou v menší obci jičínského okresu ojedinělé.